

Recenzja pracy doktorskiej mgr Kamili Kasperowicz
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji
Instytut Sztuk Plastycznych

Praca doktorska w dziedzinie Sztuki w dyscyplinie Sztuki Plastyczne
i Konserwacja Dzieł Sztuki
Zrealizowana pod opieką promotora prof. dr hab. Aleksandra Ostrowskiego
Nosząca tytuł „City Type”
(doktorantka eksternistyczna)
Cieszyn 2022

Szanowny Panie Dyrektorze

Wysoka Rado

Praca doktorska Pani mgr Kamili Kasperowicz jest próbą pokazania w kilku odsłonach działań Plastycznych takich jak serie plakatów oraz Instalacji,
Tekst pracy zawarty jest na 72 stronach.
Str.9 do 11 to opis pracy z komentarzem.
Str.12 do 48 zawiera użyte terminy jako „ SŁOWA” odczytane z przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców Manchesteru i Katowic, które zostały przekształcone w plakaty wyrażające istotę tych wybranych „SŁÓW” kluczy.
Str.50 do 56 to prezentacja Typosfery obu miast
Str.57 do 61 To obszernie omówienie historii rozwoju obu Metropolii.
Str. 62 do 71 zawiera komentarz merytoryczny oraz dokumentację fotograficzną planowanych INSTALACJI.
Str. 71 do 72 to Bibliografia i streszczenie, zgodnie z procedurą przewodową

Doktorantka wprowadza nas w Typograficzną przestrzeń miast Manchesteru i Katowic, które stanowiły badawczą bazę dla rejestracji litery i znaku. Autorka odwołuje się do terminu ,określającego tą industrialną przestrzeń jako „Epigrafie monumentalną” autorem tego terminu stał się Armando Petrucci. „ Znakomitym przykładem są inskrypcje wykute w ścianach najbardziej reprezentacyjnych budynków w Manchesterze. Tymczasowe szyldy, ogłoszenia lokalne wywieszane na fasadach budynków, znikają po kilku tygodniach wpływając na dynamikę typografii Katowic.” Dostrzeżenie przez autorkę tej „Typosfery”, która dynamicznie zmieniała nasze wizualne obrazy czasu, w którym żyjemy jest Jej pasją od lat. „Materiał fotograficzny z ulic Manchesteru i Katowic zaczęłam gromadzić przed rozpoczęciem pracy nad doktoratem, ponieważ ta problematyka fascynowała mnie od wielu lat. Zebrane zdjęcia wyraźnie pokazały, jak bogaty jest świat typografii w obu miastach”.

Z kolei ja mam w pamięci obraz Katowic z czasów moich studiów z przełomu lat sześćdziesiątych, a co istotne to realizacja tematów projektowych, które miały za cel, pokazania miasta poprzez jego witryny i szyldy ulic śródmieścia. Rejestrowaliśmy ówczesne neonowe reklamy, które w wieczornym smogu nadawały miastu wrażenie wielkowiejskości. Doktorantka zaproponowała mieszkańcom obu miast, by zechcieli wypowiedzieć się po przez odpowiedzi na pytania o krótkie słowne komentarze o mieście, które wykreowali sami mieszkańcy tych dwu Metropoli. Katowiczanie oddali 350 odpowiedzi na ankietę, którą do nich skierowała doktorantka, mieszkańcy Manchesteru byli bardziej skorzy do udzielenia odpowiedzi, było ich 683.

Słowa klucze dla Manchesteru to : Home, Wet, Buzzin, Mint, Banging

Katowice to : Przestrzeń, Rozwój, Przemiana, Modern, Beton, Hajmat

Termin Home i Hajmat jest częstym wątkiem tematycznym w plakacie. Lata 1976 oraz 2001 to czas dwu edycji biennialowskich przeglądów, gdzie tematyka Home była obecna.

1976 rok to VI Międzynarodowe Biennale Plakatu w Warszawie, z głównym tematem „Habitat” miałem to szczęście brać udział w tej edycji. Plakaty ukazywały kontekst egzystencjalny, odwołujący się w swojej warstwie semantycznej do atrybutów miejsca, mieszkania. 2001 rok to przegląd twórczości plakatu XVII Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach, Tematem obowiązującym tej edycji staje się Miasto Katowice.

I nagroda przyznana została Pawłowi Udorowieckiemu, plakat przedstawiający katowicki Spodek w formie barwnej wstęgi, II nagroda autorstwa Magdaleny Bartkiewicz – Podgórskiej to rozświetlony tekst złożony wersalikami „KATOWICE”, III nagroda to dzieło Arlety Guździół i Tomasza Jury, plakat ten ukazuje połączenie tradycji z nowoczesnością w klasyczne okno śląskiego familoka wpisano w blask szyb rozpoznawalne nowe obiekty architektury takie jak, Biblioteka Śląska i słynne strunowce.

Doktorantka w swoim zamyśle zrealizowała serie plakatów, dla obu Metropoli, kierując swój wzrok w górę co najmniej na wysokość pierwszego piętra by tam dostrzec ślad litery, fragmenty tekstów, reklam identyfikowanych zgodnie z potrzebami lokalnych społeczności. Odsłania w sposób wizjonerski to co przy dziennym świetle nie jest do odczytania. Tajemnica tego zapisu w formule klasycznego druku ujawnia w pełni ten nierealny na pozór tekst. Odpowiedź na słowo HOME przynosi pięć realizacji druków w formacie B1.

Pierwszy z tej kolekcji jest poprzedzony ważnym komentarzem str.14 „Wielokulturowość jest widoczna wszędzie i przejawia się również w typografii. Kamienne liternictwo w języku angielskim, szyldy w języku chińskim, neony w języku arabskim, sprawiają, że przybysze czują się bardziej jak w domu”

Użycie czerni uosabia gęsty mrok miasta, wtopione światła, kolor tworzący rozedrganą wibrującą mgławicę. W plakacie z 16 strony z mrocznej czerni, zaczyna rozpalać jej mrok rozpalone żelazo tytułowego słowa HOME. Plakaty z kolejnych stron, uwalniają się od ilustracyjności, kolejność zapisanych słów haseł, pozwoliło doktorantce stworzyć rodzaj kodu pojęć i nadać im nową wizualną świeżość.

BUZZIN (tętniący życiem) to wyrazisty zapis kaligramów zderzonych z rytmizacją linearnych w układzie horyzontalnym rastrowej płaszczyzny rozrywanej ekspresyjną plamą czerni, szczątkowe fragmenty kaligramów rysowanych bielą, może skojarzoną z neonowym światłem, dowodzi dojrzałości odczytywania użycia tej swoistej palety środków wyrazu graficznego. „Kształty i kolory migające w mokrych odbiciach szyb sprawiają, że ulice są jak ożywiony bazar.” Kolejnym wyróżnikiem staje się słowo MINT, zapowiadające przekształcenie zużytej infrastruktury poprzemysłowej w nową jakość, miasto przekuło ją w

miejsca twórczej pracy, studia nagrań, studia i galerie plastyczne. Dowodem na tą nową rzeczywistość jest możliwość pozyskania przez studentów uczelni pracowni na czas studiów. Obiekt starej przedziałni został tak przekształcony. Mam w pamięci podobny czas lat dziewięćdziesiątych w moim bielskim środowisku. Wielkim marzycielem o takiej formie adaptacji podobnych pofabrycznych hal był nieodżałowanej pamięci prof. Józef Hołard (promotor pracy magisterskiej dzisiejszej doktorantki) Bielsko – Biała miało taką szansę, zwyciężyła komercja. W prezentowanych trzech plakatach poprzez użycie typografii mocnej formy litery z akcentami intensywnej czerni, srebrzystej rastrowanej płaszczyzny, neonowej litery, gęstej czerwieni to te plakaty zyskują moc rozżarzonego metalu. Ostatnie dwa plakaty mają za przesłanie słowo BANDING wyrażające dźwięk, huk, trzask, są próbą przełożenia ich fonetycznej struktury w znak plastyczny.

Strona 32 rozpoczyna opowiadanie o PRZESTRZENI (trzy plakaty) neutralność płaszczyzny tła kontrastuje z literą. „Jednego dnia przechodzę obok rzadkiego kroju skryptowego, aby za chwilę minąć Helveticę.”

ROZWÓJ i PRZEMIANA po jednym plakacie, MODERN kolejne trzy kompozycje, które wpisują w sposób nieomal dotykalny ślad składu zecerskiego, plakaty te wyraziście ilustrują treści głównego hasła całości opracowania.

Strona 44 do 47 to wyrażony bunt przeciw strategii niszczenia naturalnych zasobów takich jak drzewa i zieleń w przestrzeni miejskiej. Wszechogarniający nas BETON staje się w strefie ścisłego centrum miasta, zaprzeczeniem życia. Doktorantka stara się poprzez autorski plakat uruchomić społeczny sprzeciw wobec zabetonowania żywej tkanki miasta.

Strona 48 to komentarz do wyrażonych opinii ankietowanych osób.

„W Katowicach oprócz słowa dom , pojawiło się słowo HAJMAT” i dalej czytamy „Hajmat to dla Śląska coś więcej niż dom. Hajmat to rzeczywistość, w której się znajduje, krajobraz, język, historia, kultura, to ojczyzna,”

W obu plakatach odnajduję ten szczególny klimat, pewną nutę nostalgii za domem, za przestrzenią utkaną z archaicznych znaków przywołujących odległe wizje ulicy, miasta.

Strona 50 do 55 to tekst i ilustracje opisujące TYPOSFERE MANCHESTERU, odnajdujemy tu ślady przemian tej angielskiej Metropoli od czasu pierwszej przedziałni bawełny z 1783 roku.

Doktorantka znajduje w dokumentach tamtego żywiołowego rozwoju fabryk, szczególnie rys zamawiania wraz z projektem architektonicznym, projekt literniczy „Status właściciela”

Typografia w przestrzeni miasta Manchesteru i Katowic będzie realną próbą pokazania ich specyfiki i nowych odczytów w zaproponowanym kształcie INSTALACJI. Mam nadzieje, że ten eksperyment plastyczny oparty na wcześniejszych realizacjach, takich jak zaprezentowany w katalogu „Portfolio” z tego roku, zatytułowany „Places i Polish Centre i Manchester 2022” (druk na foli celulozowej, metal, animacja)

„ W instalacji zastosowałam typografię stworzoną przez AI (sztuczną inteligencję) wygenerowaną z kilkunastu fontów. Teksty sugerują różne miejsca, które widz może sobie wyobrazić” To tylko jeden z wybranych przykładów.

W dokumentacji pracy doktorskiej, ważne miejsce zajmuje materiał ilustracyjny oraz jego komentarz. Opisy instalacji dla obu miast są tego dowodem „ Instalacja City Type Katowice” (druk na tkaninie) Pojedynczy druk 195 x 137 cm , cała instalacja 205 x 190 x 280 cm.

Obiekt ten jest wielowarstwowy, specyfika światła nadaje mu właściwą czytelność. Można zaryzykować twierdzenie, że lepiej oddaje klimat i treść typograficznego przesłania niż druk na klasycznym papierze. Podobnie odczytuje instalację „ City Type Manchester”

Gabaryty prezentowanych zadrukowanych tkanin, korespondują z instalacją katowicką.

To co istotne w pracy doktorskiej mgr Kamili Kasperowicz, ma swoje odniesienie do czasu studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji w Instytucie Sztuk Plastycznych.

Jak sama pisze „Dyplom zrealizowała z wyróżnieniem w 2009 roku z projektowania graficznego w pracowni prof. Józefa Hołarda i rysunku w pracowni prof. Anny Kowalczyk – Klus. W 2011 roku ukończyła studia podyplomowe w Manchester School of Art. Uzyskując dyplom Master of Design LAB z wyróżnieniem. Obecnie jest dyrektorem do spraw Marketingu w UAP Ltd oraz członkiem Hot Bed Press Studios w Manchesterze”
W Jej dorobku projektowym i artystycznym odnajduje silne związki tak z Cieszyńskim Instytutem Sztuki jak i jego pedagogami.

Zwraca moją uwagę troska z jaką była absolwentka macierzystej uczelni, pomaga w jej promocji dorobku twórczego w swoim nowym domu jakim dla niej stał się Manchester.

Warto dostrzec w rysunkach autorki z lat 2010 i późniejszych, jaką mają ogromną siłę wyrazu. Szczególnie praca zatytułowana „Re – Element I” 2013 (Ołówek, węgiel, tusz) 100 x 200 cm. Kolejną odsłoną są serigrafie, każda z nich tworzy dopełniający się obraz wielowarstwowych struktur, wpisany kolor jako kontrast zarówno do srebrzystych szarości, który jawi się, raz jako koło, by w następnej kompozycji zaistnieć jako fragment pejzażu. Te serigraficzne obiekty o wymiarach 70 x 50 cm. noszące tytuł wspólny „Seria miejsca” z 2020 roku. Typografia, Litera i jej obraz w przestrzeni, stał się dla doktorantki głównym motywem przewodnim w kreowaniu własnego obrazu artysty projektanta. Dopełnieniem tej pasji stają się projekty druków akcydensowych, szereg prac zrealizowanych na rzecz potrzeb edukacyjnych, wydawnictw medycznych, całość tych realizacji autorka zawarła w portfolio, załączonym do przewodowej dokumentacji, tam też jest wybrany zestaw Logotypów, z lat 2012 i 2013. Interesującym graficznie stał się Logotyp zrealizowany dla „Spotkań Sztuki w Wenecji Cieszyńskiej. Ta realizacja ma walory dobrego warsztatu graficznego, ascetyczna uroda tej intrygującej kompozycji mogła zaistnieć dzięki wcześniejszym realizacjami, które studenci Cieszyńskiej Alma Mater mogli doświadczyć bywając nad tą strugą wodną, która powiela główny nurt Olzy.

Całość dorobku twórczego ukazuje, kreatywne rozwiązywanie problemów komunikacyjnych współczesnego użytkownika, zróżnicowanej kulturowo przestrzeni aglomeracji miejskiej. Rysunek, grafika warsztatowa, projektowa oraz fascynacja typografią, aktywny udział w organizacji seminariów i ich prowadzenie stanowią wraz z przygotowanymi prezentacjami i INSTALACJAMI dedykowanymi obu miastom, pozwala mi wnosić do Wysokiej Rady, Instytutu Sztuki w Cieszynie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach o przyznanie stopnia doktora sztuki w dziedzinie Sztuki w dyscyplinie Sztuki Plastyczne i Konserwacji Dzieł Sztuki
Konkluzja końcowa

Praca doktorska mgr Kamili Kasperowicz spełnia kryteria wymagane Ustawą z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

Z poważaniem

Michał Kliś